

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

KATEDRA EKONOMIKY

Teze k diplomové práci

**Vliv cestovního ruchu na udržitelný rozvoj
vybraného regionu – Lipno nad Vltavou**

Bc. Klára SCHMITTOVÁ

Souhrn

Práce se zaměřuje na činnost cestovního ruchu destinace Lipno nad Vltavou, který do regionů přináší pozitivní a negativní efekty. Tyto jevy ovlivňují ekonomické, socio-kulturní a environmentální oblasti a silně dopadají na místní komunity občanů. V předkládané práci je specifikovaná výzkumná oblast, analyzovaná intenzita a úroveň cestovního ruchu a definovaná fáze životního cyklu destinace. V kvantitativním výzkumu, který je v předkládané práci stěžejní, jsou zjišťovány postoje a dopady z činnosti cestovního ruchu na místní obyvatele destinace. Zhodnocené výsledky jsou komparovány s jinými vědeckými studii a jsou ověřovány pracovními hypotézami.

Klíčová slova: trvale udržitelný rozvoj; cestovní ruch; Lipno nad Vltavou; místní obyvatelé

Cíl a metodika práce

Cílem práce je komparace zjištěného stavu cestovního ruchu a výsledků dílčích cílů s jinými výzkumy a studii. Jednotlivé cíle jsou následující:

- Dílčí cíl č. 1: Vymezení intenzity cestovního ruchu v destinaci Lipno nad Vltavou.
- Dílčí cíl č. 2: Definování fáze životního cyklu destinace Lipno nad Vltavou.
- Dílčí cíl č. 3: Stanovení postojů rezidentů Lipna nad Vltavou k cestovnímu ruchu (přínosy vs. náklady).

V práci jsou využity metody analýzy, syntézy a jsou stanoveny hypotézy, které se pomocí testu významnosti parametrů ověřují či vyvrací. Sekundární data jsou čerpána z Českého statistického úřadu a údajů obce Lipno nad Vltavou. Primární data jsou získána vlastním pozorováním a z výzkumu na rezidentech sledované obce. Pro zjištění míry zátěže cestovního ruchu jsou využity ukazatele intenzity a únosné kapacity. Deskriptivní metodou jsou analyzovány historické mezníky, struktura místních obyvatel, nabídka cestovního ruchu a ubytovací kapacita. Dále je provedena analýza životního cyklu destinace a stěžejní dotazníkové šetření obyvatel vybrané obce. Výsledky analýz jsou následně komparovány s dalšími výzkumy a je navržen směr, který zmírňuje kritické jevy plynoucí z analýz.

Závěr

Lipno nad Vltavou je hyperturistickou destinací, typu zimní a letní rekreace a rekreace u vodních ploch, se silnými rozdíly poptávky během roku. V současné době se destinace Lipno nad Vltavou dle modelu životního cyklu destinace nachází v počáteční fázi konsolidace s velmi silnou ekonomickou vazbou na hlavní odvětví cestovního ruchu.

Dle vědeckých prací Vystoupila (2007) a Páskové (2001) intenzita zatížení v destinacích stejného typu (například: Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Železná ruda, přehrada Orlická a Vranov) překračuje v hlavních sezonách únosnou kapacitu území jako u sledované obce.

Z vyhodnocení empirického výzkumu lze konstatovat, že 53 % respondentů pracujících v sektoru cestovního ruchu je spíše pozitivně nakloněno k realizovaným činnostem v destinaci. Zmínění rezidenti profitují a přijímají z cestovního ruchu více výnosů. Naopak 47 % respondentů, nepracujících v cestovním ruchu, pocítuje negativní dopady. Tento typ rezidentů spíše strádá a přijímá více nákladů spojených s rozvojem cestovního ruchu v obci. Tato zjištění výzkumu se shodují s vědeckou studií Bridy a kol (2011), která se zabývá teorií sociální směny (Ap, 1992).

Současný stav cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel obce je již na hranici udržitelnosti a budoucí vývoj dalších aktivit cestovního ruchu dle výzkumu nepreferuje již ani typ rezidenta, který ze současného stavu získává více „výnosů“.

Dle turistické iritace vyplývá, že ze všech 86 rezidentů žijících většinu života v obci má 49 % respondentů s turisty spíše negativní vztah a 37 % pozitivní. Hypotéza č. 1 „Rezidenti žijící v obci většinu svého života mají postoj k turistům převážně negativní.“ se tímto zjištěním potvrzuje. Výše uvedené závěry jsou potvrzeny statistickým testováním, při kterém byla zjištěna závislost mezi délkou života rezidentů v obci a postojem k turistům. K opačnému závěru došli ve výzkumu Bridy a kol (2011), kde rezidenti narození v destinaci a žijící v ní většinu života vnímají kontakt s turisty pozitivně i přes silnou intenzitu cestovního ruchu v destinaci.

Z počtu 55 respondentů, kteří v cestovním ruchu nepracují, vnímá 55 % cestovní ruch negativně. Závěry kvantitativního šetření jsou vyvráceny statistickým testováním hypotézy č. 2 „Cestovní ruch vnímají převážně negativně rezidenti obce, kteří v tomto odvětví nepracují.“, při kterém nebyla zjištěna statisticky silná závislost mezi pracovní účastí rezidentů v odvětví cestovního ruchu a postoji k tomuto odvětví.

Na konzumaci služeb cestovního ruchu se ze všech 54 mladších rezidentů (15-44 let) podílí 52 % respondentů. Závěry jsou vyvráceny statistickým testováním hypotézy č. 3 „Služby cestovního ruchu nabízené v obci využívají převážně mladší rezidenti.“, při kterém nebyla zjištěna statisticky silná závislost mezi věkem rezidentů a konzumací služeb cestovního ruchu v obci. Nezávislost jevů je však téměř rovna, lze tedy tvrdit, že faktor věku nepatrně ovlivňuje respondenty při konzumaci služeb a atraktivit.

Navrhované řešení následuje hlavní principy a metody, kterými se řídí trvale udržitelný cestovní ruch a snaží se zmírnit vyhodnocené kritické jevy. Návrh zahrnuje samotný sběr a dlouhodobý monitoring dat pro měření trvale udržitelných indikátorů intenzity cestovního ruchu a dalších ukazatelů únosné kapacity území, které umožní stanovit maximální kritické hodnoty dalšího budoucího rozvoje. Rozvojové cíle destinace by měly sledovat potřeby místních obyvatel a vyšší měrou je začlenit do rozhodovacího procesu. Možnost rezidentů určitým způsobem ovlivnit dění v destinaci může zmírnit jejich negativní postoje a přispět k lepší kooperaci v obci. Řešením nerovnoměrné poptávky po službách cestovního ruchu mezi hlavní sezónou letní/zimní a mimosezónou může být částečná změna orientace či navýšení cílového segmentu a změna spektra nabízených služeb, která osloví právě nově zvolený segment.

Seznam použité literatury

- [1] AP, J., 1992. Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research* [online]. 665-690 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1016/0160-7383(92)90060-3. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0160738392900603>
- [2] BRIDA, J. G., OSTI L. a FACCIOLI M., 2011. *Residents' perception and attitudes towards tourism impacts*. In: *Benchmarking: An International Journal* [online]. s. 359-385 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1108/14635771111137769. Dostupné z:

http://www.researchgate.net/profile/Marta_Disegna/publication/228124245_Residents_Perceptions_of_Tourism_Impacts_and_Attitudes_Towards_Tourism_Policies_in_a_Small_Mountain_Community/links/09e4150a0b0f256bd1000000.pdf

- [3] BUTLER, R. W., 1980. THE CONCEPT OF A TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION: IMPLICATIONS FOR MANAGEMENT OF RESOURCES. *The Canadian Geographer/Le Géographe canadien* [online].24(1): 5-12 [cit. 2015-06-13]. DOI: 10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x. Dostupné z: <http://www.researchgate.net>
- [4] GETZ, D., 1993. Impacts of Tourism on Residents' Leisure: Concepts, and a longitudinal case study of Spey Valley, Scotland. *THE JOURNAL OF TOURISM STUDIES* [online]. (Vol. 4, No. 2) [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: http://www.jcu.edu.au/cblg/public/groups/everyone/documents/journal_article/jcudev_012530.pdf
- [5] PÁSKOVÁ, M. a kol. 2001. Výsledky předběžného průzkumu úrovně řízení cestovního ruchu na úrovni obcí. Dostupné z <http://www.cestovni-ruch.cz/zakony/analyzamzp.doc>
- [6] PÁSKOVÁ, M., 2012. Environmentalistika cestovního ruchu. *Czech Journal of Tourism*, roč. 1, č. 2, s. 77-113. S
- [7] VYSTOUPIL, J. 2007. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 98, viii s. ISBN 978-80-210-4263-6.